

ที่ นร ๐๕๐๓/๒๐๘๗๗

สำเนา

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ.

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๑๐๐๒/๔๙๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓
๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๑๐๔๓๓ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๓
๓. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล)๑๙๐๙๐ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้

ตามที่ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ. รวม ๒ ฉบับ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ไปเพื่อดำเนินการ ตามหนังสืออ้างถึง ๑ และต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่าได้ส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว รวม ๒ ฉบับ ไปเพื่อกระทรวงยุติธรรมพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ตามหนังสืออ้างถึง ๒ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ทั้ง ๒ ฉบับ มาเพื่อดำเนินการ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะได้นำร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว รวม ๒ ฉบับ เสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ตามหนังสืออ้างถึง ๓ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีข้อสังเกตในขั้นการตรวจพิจารณาว่าเห็นควรให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เตรียมการเพื่อรองรับการรับบุตรบุญธรรมร่วมกันของคู่ชีวิตที่จะมีขึ้นภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ รวมทั้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีข้อสังเกตว่า ภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ทั้ง ๒ ฉบับ มีผลใช้บังคับแล้ว ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ให้กระทรวงยุติธรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาศึกษาผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของคู่ชีวิตที่มีเพศเดียวกันควรได้รับอย่างเท่าเทียมกับคู่สมรสระหว่างชายและหญิงตามกฎหมายอื่นด้วย ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ลงมติ

๑. เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ. รวม ๒ ฉบับ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

๒. รับทราบแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา และกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองที่ต้องออกตามร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.

๓. ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เตรียมการเพื่อรองรับการรับบุตรบุญธรรมร่วมกันของคู่ชีวิตที่จะมีขึ้นภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับในเรื่องนี้มีผลใช้บังคับตามข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

๔. ให้กระทรวงยุติธรรมรับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

๕. ภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับในเรื่องนี้มีผลใช้บังคับแล้ว ให้กระทรวงยุติธรรมร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยให้พิจารณาศึกษาผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ที่คู่ชีวิตที่มีเพศเดียวกันควรได้รับอย่างเท่าเทียมกับคู่สมรสระหว่างชายและหญิงตามกฎหมายอื่นด้วย ตามข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้รวม ๒ ฉบับ และเอกสารที่เกี่ยวข้องไปเพื่อคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไปแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

สาวิตรี ชำนาญกิจ

(นางสาวสาวิตรี ชำนาญกิจ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๐๒ ๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๒๒ (อำนวยการ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (ck188/D/work/ส.แจ้งมติ)

ข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.
และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าสิทธิและหน้าที่ของคู่ชีวิตตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังไม่ครอบคลุมถึงสิทธิและหน้าที่ที่คู่ชีวิตควรได้รับอย่างเท่าเทียมกับคู่สมรสตามกฎหมายอื่น ไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางภาษีตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีมรดก สิทธิทางการเงินและสวัสดิการตามกฎหมายเกี่ยวกับบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ค่าครองชีพ เงินช่วยเหลือในกรณีต่างๆ การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ประกันสังคม เงินทดแทน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สิทธิทางศาลตามกฎหมายเกี่ยวกับการล้มละลายหรือสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายและดำเนินคดีแทนกันตามกฎหมายเฉพาะ รวมทั้งสิทธิทางครอบครัวที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายเกี่ยวกับชื่อบุคคล สัญชาติ การศึกษาภาคบังคับ การคุ้มครองเด็ก และกฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ บัญญัติให้เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงเห็นควรให้กระทรวงยุติธรรมดำเนินการจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญฯ ภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติรวม ๒ ฉบับในเรื่องนี้มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อพิจารณาศึกษาความเหมาะสม ผลสัมฤทธิ์ ผลกระทบของกฎหมาย และใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ที่คู่ชีวิตที่มีเพศเดียวกันควรได้รับอย่างเท่าเทียมกับคู่สมรสระหว่างชายและหญิงในเรื่องดังกล่าวในอนาคต รวมทั้งร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องพิจารณาศึกษาผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของคู่ชีวิต ให้มีความเป็นธรรม เท่าเทียม และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อสิทธิและหน้าที่ของคู่สมรสตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างแท้จริง โดยเฉพาะหากมีการพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในอนาคต ควรจะมีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อให้ความคุ้มครองการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมระหว่างเพศในกรณีความแตกต่างของรสนิยมทางเพศ อันจะเปิดโอกาสให้สามารถใช้กลไกนี้ในการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือคำสั่งอื่นๆ ที่มีผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อไป